

Vzdělávání pro 21. století

- Pedagogika - školstvím prochází:
 - každý sám
 - se svými dětmi
 - univerzita 3. věku
- OSN zřídila **UNESCO** (sídlo v Paříži): podněcuje mezinárodní kontakty, odborné akademické poradenství – školství, věda, kultura → nové koncepce
- česká komise UNESCO - sekretariát při zahraničním ministerstvu
- 1993 – vznik zvláštní komise, složení mezinárodní, odborníci, demokratické a pluralistické zásady
 - v čele komise ještě před vznikem EU stál Francouz Jack Delors
 - účel: jak by mělo vypadat vzdělávání ve 21. století

Vzdělávání pro 21. století

- cíl: pokus o formulování uceleného celosvětového konceptu vzdělávání, zaměřeno hlavně do budoucnosti
- šlo o to prozkoumat důsledky vyplývající ze světových trendů, školství přizpůsobit požadavkům globální společnosti 21. století
- problém: rychlý růst poznatků → věkovým kategoriím přiměřený výběr toho, co musí zvládnout, aby se jejich příslušníci mohli pohybovat ve společnosti (zaměstnání apod.)
- termín **Education** – Američani, nerozlišují vzdělávání a výuku. U nás vzdělávání = znalosti, výuka – etická a citová stránka věci
- termín **Learning** – učení, metoda, jak se ke vzdělávání dochází

Vzdělávání pro 21. století

- Formal Education – organizované vzdělávání, např. základní školy, jazykové školy, univerzity 3. věku
- Nonformal Education – mimoškolní vzdělávání – např. kulturní domy, veřejné knihovny
- Informal Education – vzdělávání z iniciativy jednotlivců, probíhá spontánně
- vzdělávání od předškolního věku – rodinná výchova → mateřská školka → ZŠ, SŠ, VOŠ, VŠ → postgraduální studium → vědecké studium
- Csc. → 19. stol. Francouzi → Rusko → Sovětský svaz → my x PhD.
- celoživotní vzdělávání – společnost blízké budoucnosti bude vyžadovat vzdělávání pro celý život

Vzdělávání pro 21. století

- vzdělávání – základní lidské právo a univerzální hodnota → v praxi složité, př. výběr vysokých škol (politická hlediska, protekce)
- ideální koncepce 6% rozpočtu na vzdělávání, u nás asi jen 3%
- rekvalifikační kurzy – jen účelové
- VŠ – vzdělání by nemělo být jen účelové. Studenti si stěžují na zbytečné informace, ale jde snad o vzdělávání a budování osobnosti
- člověk se nejvíc projevuje v době volného času

Vzdělávání pro 21. století

- školství je velmi citlivé na změny → opatrná reforma, nutno přihlížet ke specifickým podmínkám té které země
- **Bílá kniha** – myšlenky formulované už v zásadách OSN
 - tolerance názorové rozmanitosti a porozumění pro druhé (náboženství, filozofické proudy apod.), demokratičnost, univerzálnost, kulturní identita, ochrana životního prostředí, zmírňování chudoby vzděláváním, problematika drog, kontrola porodnosti, otázka uchování zdraví

Vzdělávání pro 21. století

- Jack Delores – názory:
 - vzdělávání hraje klíčovou roli v individuálním a společenském rozvoji, ale nelze ho přeceňovat, je jen jedním z prvků
 - je to nástroj k potlačování negativních jevů – chudoba, segregace, směřuje proti válečným konfliktům
 - tvrzení: „dítě je otcem člověka“ → sledovat vývoj dítěte je seberealizace
 - je nutno zabudovat otázky všestranného formování osobnosti, budování vztahů mezi jedinci i národy

Vzdělávání pro 21. století

- Komise si vytyčila specifické problémy 21. století:
 1. globalita x lokální problémy (př. brazilské deštné pralesy)
 2. univerzální x individuální
 3. tradice x modernost
 4. potřeba soutěže x obava o rovnost přístupu
 5. množství znakově zaznamenaných věcí x poznání: společenský informační problém. %Clověk by měl být vychováván tak, aby si mohl vybrat z hlediska svých zájmů
 6. duchovní x materiální svět (spotřebitelský). Tvrzení: 21. století buď bude stoletím duchovním, nebo nebude vůbec

Pilíře vzdělanosti ve 21. století

- 4 základní typy učení:
 - učit se poznávat
 - učit se jednat
 - učit se žít společně
 - učit se být
- poslední tři zatím ponechávány spíše náhodě, poslední dvě nevyplývají automaticky z předchozích dvou
 - dosud převládá instrumentální koncept (dovednosti, znalosti, ekonomická způsobilost) – více zasaženo školství v USA než Evropa
 - fachidiotismus – lidé vidí úzký obor, ale nevidí souvislosti
 - jde o rozvoj celé osobnosti směřující ke 4. principu učit se být
 - je o objevení tvořivého potenciálu jedince (Komenský – smyslem vzdělání vybudit tvořivé schopnosti v každém člověku)

Pilíře vzdělanosti ve 21. století

- **učit se učit** – nutno po celý život
 - ve vzdělání se učíme redukované a zjednodušené výsledky, ke kterým věda dospěla. problémem je právě tato redukce – drží se pověry, nevědecké teorie, náboženské sekty
 - organizace Sysyfos – kluby skeptiků po celém světě, u nás nejvíce lékaři, brání vědu
 - věda je relativně svébytnou, skutečnost formující silou
→ formuje náš život
 - výsledky vědy mohou ohrožovat lidskou kulturu (atomové zbraně, vývoj v genetice ...) → věci využitelné i zneužitelné
 - lidské pojmové poznání je ve svém základu vědecké (= poznání na základě logických metod). Vzniklo a vyvíjí se proto, že pomáhá uspokojovat přírodní potřeby

Pilíře vzdělanosti ve 21. století

- vědě se dnes přičítá trojí účel:
 - vzdělávací – od dětského věku po celý život vzdělávání pro adaptování na společnost
 - komunikativní funkce – aby lidé mezi sebou dokázali komunikovat
 - funkce kompatibility – s přírodním prostředím – korektiv dosavadního vědeckého poznání, to by mělo být uváděno do souladu s dosavadním vývojem přírody
 - věda dosud antropocentrická, jako filozofie

Pilíře vzdělanosti ve 21. století

- učit se poznávat → **učit se jednat**: ne ve smyslu např. výroby (učit se zacházet se strojem, udržovat ho apod.), ale šířeji.
- přechod od dovednosti ke kompetenci.
Kompetence – je to specifický komplex dovedností a současně sociálního chování a způsobilosti k práci v týmu, iniciativnost a ochota riskovat, osobní angažovanost, schopnost komunikovat, umět pracovat s lidmi, připravenost zvládat konflikt – v sobě i mezi podřízenými

Pilíře vzdělanosti ve 21. století

- **učit se žít společně** – globalizace, otázka přesunutí postižených do škol s „normálními“ studenty – problém sloučení speciální pedagogiky a pedagogiky – postižené děti se např. mnohdy opoždují
- týká se mnohonárodnostních společností – překonání xenofobie (xenos z řečtiny, znamená cizinec, cizí). Jde o vztah k výsledkům výchovy v jiném prostředí

Pilíře vzdělanosti ve 21. století

- **učit se být** – 2 prameny:
 - Edgar Faure – Learning to be, Unesco, Paříž, 1972
 - Erich Fromm – Mít neby být, Naše vojsko, 1992. Fromm němec, stal se Američanem, filosof, sociolog, psycholog:
 - srovnává dva způsoby (mody) přístupu ke světu:
 - mít – vlastnění věcí i znalostí, něco mít pro sebe
 - být – filosofické, probírá i z hlediska odlidštění.
 - To be – blízké k Patočkovu pojmu přirozený život
 - učit se být – vnitřní cesta, jejíž fáze odpovídají přirozenému zrání: syntéza předchozích poznatků a zkušeností